

Ortaokul Öğrenci Velilerinin Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı¹

Ahmet TEKİN²
Ebru POLAT³

Özet

Bilgisayar ve İnternet teknolojilerindeki gelişmeler, bilgisayarın ve İnternetin hayatın her alanında kullanılmasını sağlamıştır. İnternetin olumlu etkilerinin yanında İnternet ortamının olumsuz etkilerinin de olabileceği unutulmamalı ve göz ardı edilmemelidir. İnternet ortamındaki riskler nedeniyle kamu kurumlarının, okulların, öğretmenlerin ve özellikle ebeveynlerin çocukları bu risklere karşı uyarmaları ve önlem almaları gerekmektedir. Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi müfredat programında da öğrenciler güvenli İnternet kullanımı hakkında bilgilendirilmektedir. Bu çalışmada ortaokul öğrenci velilerinin güvenli İnternet kullanımı farkındalığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak araştırmacılar, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi için hazırlanan ders kitabından (Sangül, 2013) uyarlayarak, 28 maddeden oluşan "Güvenli İnternet Kullanımı Veli Farkındalığı" anketini geliştirmişlerdir. Veriler 2014-2015 eğitim öğretim yılında, Elazığ ilinde bulunmakta olan bir ortaokuldan elverişli örnekleme yöntemi ile belirlenen 210 veliden toplanmıştır. Ancak anket cevapları incelendiğinde eksik ve hatalı veri girişi nedeniyle, analizler 115 veli üzerinden gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel ve ilişkisel tarama modeli ile eğitsel veri madenciliği yöntemlerinden biri olan birliktelik kuralı kullanılmıştır. Anket maddeleri analiz edildiğinde velilerin genel olarak "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" aralığına denk gelen cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu da velilerin, çocuklarının güvenli İnternet kullanımları konusunda bilinçli olduklarını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: güvenli İnternet, veli farkındalığı, güvenlik, veri madenciliği, birliktelik kuralı

1. Giriş

Bilgisayar ve İnternet teknolojilerindeki gelişmeler, bilgisayarın ve İnternetin hayatın her alanında kullanılmasını sağlamıştır. Eğlence, iletişim ve eğitim kaynağı olan İnternet, erişkinlerin yanı sıra çocuklar arasında da her geçen gün hızla yayılmaktadır (Çelen, Çelik, Seferoğlu, 2011). Tercan, Sakarya ve Çoklar (2012) 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin %62,5'inin haftada bir veya birkaç kez İnternete bağlandıkları, Orhan ve Akkoyunlu (2004) ise 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin %79,0'u İnternete erişim sağladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu oran Lenhart vd. (2010) yaptıkları çalışmada 12-17 yaş grubunda %93'e kadar ulaşmıştır. Ayrıca 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin İnterneti eğlence, bilgiye erişim, öğrenme, oyun oynama ve haberleşme amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır (Valkenburg, ve Soeters, 2001; Lenhart, Madden, and Rainie, 2006; Orhan ve Akkoyunlu, 2004; Tercan, Sakarya, Çoklar, 2012).

İnternetin kullanıcı sayısı artarken aynı zamanda kullanım süresi de artmaktadır (Baaij, 2012). Yılmaz vd. (2014) yaptıkları çalışmada lise öğrencilerinin % 17'sinin düşük, % 67'sinin orta ve % 16'sının da yüksek düzeyde İnternet bağımlısı olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Milani vd. (2009) 14-19 yaş grubundan oluşan 98 kişiyle gerçekleştirdikleri çalışmada, katılımcıların %36,7'sinin problemlili İnternet kullanımına sahip olduklarını belirtmişlerdir (Milani, Osualdella ve Di Blasio, 2009). Toraman (2013), lise öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada, katılımcıların %20,2'sinin ortalamasının üstünde İnternet kullanıcısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer bir sonuçta Livingstone Haddon, Görzig ve Ólafsson (2010), 11-16 yaş grubu bireylerin %30'nun İnterneti oldukça ve aşırı kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır.

İnternet ortamının çocuklar için bilgiye hızlı ve etkin erişim sağlaması, iletişimde kolaylıklar getirmesi, çevrimiçi eğitim imkanları gibi bir çok olumlu etkisi bulunmaktadır. Ancak bu olumlu etkilerin yanında İnternet ortamının olumsuz etkilerinin de olabileceği unutulmamalı ve göz ardı edilmemelidir (Canbek, Sağıroğlu, 2007). Bireyler İnternet ortamındaki potansiyel risklerini farkında olarak İnterneti kullanmalıdır (Bacon vd., 2008). İnternet ortamındaki gelişmeler aileleri ve okulları birçok riskle karşı karşıya bırakmaktadır (Recalde-Viana, Sádaba-Chalezquer, Gutiérrez-García, 2015). Livingstone ve arkadaşları (2010), 9-16 yaş grubunda 25 ülkede yaptıkları araştırmada; son 12 ayda İnternet ortamında çocukların %14'nün pornografik içeriklerle karşılaştığı, %6'sının çirkin ve yaralayıcı mesaj aldığı, %3'nün çirkin ve yaralayıcı mesaj gönderdiği, %30'nun yüz yüze gelmediği insanlarla iletişim kurduğu ve 11-16 yaş grubu bireylerin %15'nin cinsel içerikli resim veya mesaj aldığı sonucuna ulaşmışlardır. Aynı araştırma sonucunda ailelerin %40'nun çocuklarının İnternet ortamında cinsel içerikli resim görmediğini, %56'sı çocuklarının çirkin ve yaralayıcı mesaj almadığı veya göndermediğini, %6'nin çocuklarının tanımadığı insanlarla iletişim kurmadığını söyledikleri sonucuna ulaşılmıştır (Livingstone ve arkadaşları, 2010). Bu sonuç ailelerin İnternet ortamındaki risklerin farkında olmadığını göstermektedir. İnternet

¹ Bu çalışmanın bir kısmı International Computer and Instructional Technologies (ICITS) 2015'te sunulmuştur.

² Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Elazığ / TÜRKİYE, e-posta: atekin@firat.edu.tr

³ MEB, Altınçevre Orta Okulu, Elazığ/ TÜRKİYE, e-posta: ebruspolat@gmail.com

ortamındaki bu riskler ve ailelerin farkındalık düzeyinin yetersiz olmaları nedeniyle kamu kurumlarının, okulların, öğretmenlerin ve özellikle ebeveynlerin çocukları İnternet ortamındaki risklere karşı uyarmaları ve önlem almaları gerekmektedir. Bu önlemlerin başında ise güvenli İnternet yer almaktadır. Güvenli İnternet, İnternet ortamındaki risklerin farkında olmak ve bu risklerden korunma yollarını bilmek olarak tanımlanmaktadır (Baaij, 2012). Diğer bir tanımla Güvenli İnternet, İnternet ortamında yer alan zararlı içeriklerden bireyleri büyük oranda koruyan alternatif bir İnternet erişimidir (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, 2015). Mert, Bülbül ve Sağıroğlu (2012) ise güvenli İnterneti bireylerin İnternette istenmeyen ve zararlı içeriklere, virüslere karşı korunan bir İnternet yapısı olarak tanımlamaktadır. Birçok ülke, bankalar, bilişim şirketleri ve diğer organizasyonlar bilgilerini korumak ve yardım almak amacı ile güvenli İnternet kullanmaktadır (Baaij, 2012). İnternet kullanım yaşının düşmesi, öğrencilerin İnternete en çok evde veya okulda erişmesi (Livingstone ve arkadaşları, 2010; Valcke, Bonte, De Wever, Rots, 2010; Tercan, Sakarya, Çoklar, 2012), İnternet erişimine sahip evlerin oranının %60,2 (TÜİK, 2015) olması ve aile denetiminin çocukların karşılaşabileceği tehlikeleri önlemede önemli bir etkisinin bulunması nedeni ile eğitim kurumlarında ve evlerde güvenli İnternet kullanımı sağlanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca aileler bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Cranmer, Selwyn, ve Potter, (2009) gerçekleştirdikleri çalışmada, çocukların güvenli İnternet kullanımının sağlanması için öğrencilere, öğretmenlere ve ailelere İnternet teknolojilerinin riskleri ve güvenliği hakkında bilgi verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Amerika'da Ulusal İletişim Komisyonu tarafından, 2008 yılında okullarda ve kütüphanelerde güvenli İnternet kullanımını sağlamak amacı Çocukları İnternette Koruma (Children's İnternet Protection Act) antlaşması imzalanmış ve güvenli İnternet politikaları geliştirilmiştir (Federal Communications Commission, 2011). Avrupa Komisyonu çocukların, ailelerin ve öğretmenlerin güvenli İnternet kullanımı için doğru araçları ve bilgileri kullanması gerektiğini belirterek, bu amaçla geliştirilen projeleri desteklemektedir (Self-regulation for a Better İnternet for Kids, 2015). İngiltere'de Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen Güvenli İnternet Merkezi kurularak, çocuklara ve gençlere güvenli İnternet hakkında tavsiyeler, kaynaklar ve seçenekler sunulmaktadır. Ayrıca ailelerin ve öğretmenlerin çocukların güvenli İnternet kullanımında anahtar bir rol oynadığı belirtilerek, ailelere ve öğretmenlere bilgiler, tavsiyeler verilmiştir (UK Safer İnternet Center, 2014). Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) öğrencilerin güvenli İnternet kullanımı için çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir. FATİH Projesi, Okullar Hayat Olsun Projesi, okullara sunulan İnternet erişiminin uygunsuz içeriklere karşı filtrelenmesi ve müfredat programlarıyla öğrencilerin güvenli İnternet kullanımları sağlanmaya çalışılmaktadır (Mert, Bülbül ve Sağıroğlu, 2012). Ayrıca Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ve MEB çocuklara ve ailelere yönelik bilinçli İnternet kullanımına yönelik kitapçıklar ve broşürler hazırlamıştır (Bayzan, 2011).

Gelecekteki eğitim süreçlerine ışık tutacak eğilimlerden biri de öğrenme analitikleridir (Baran, 2013). Öğrenme analitikleri, eğitim- öğretim sürecinin etkililiğinin değerlendirilmesi ve öğrenmenin daha verimli hale gelmesini sağlayan eğitim ortamları oluşturmak için eğitim-öğretim sürecinde elde edilen verilerin kullanılmasını inceleyen alandır (Gülbahar ve Ilgaz, 2014). Öğrenme analitikleri, son dönemde yeni bir kavram olarak ortaya atılsa da, işletme analitikleri, web analitikleri, akademik analitikler ve eğitsel veri madenciliği ile yakından ilgilidir. Veri madenciliği, büyük miktardaki veri içerisinden, gelecekle ilgili tahmin yapılmasını sağlayan, anlamlı ve gizli örüntüleri belirlemek amacıyla kullanılan analiz yöntemidir (Gürsoy, 2009). Veri madenciliği yöntemlerinden biri olan birliktelik kuralı, olayların birlikte gerçekleşme durumlarını çözümler (Özkan, 2008).

Gerçekleştirilen çalışma, birliktelik kuralı kullanılarak elde edilen verilerin anlamlı ve gizli örüntüleri çıkarılarak geleceğe ışık tutması açısından önemli görülmüştür.

Ayrıca İnternet kullanımının yaygınlaşması, İnternet ortamında karşılaşılan riskler, kamu kurum ve kuruluşlarının güvenli İnternet kullanımı ile ilgili gerçekleştirdikleri çalışmalar, öğretim teknolojileri alanında veliler ile ilgili çalışma sayısının yetersiz olması (Küçük vd., 2013) adına da önemli görülen bu çalışmada, ortaokul öğrenci velilerinin Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak araştırmacılar tarafından Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi için hazırlanan ders kitabından (Sangül, 2013) uyarlanarak geliştirilen Güvenli İnternet Kullanımı anketi, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Elazığ ilinde yer alan bir ortaokulda öğrencisi bulunan velilere uygulanmıştır. Elde edilen anket verileri istatistik programlarıyla değerlendirilmiştir ve sonuçlar verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Problem

Bu çalışmanın amacı Ortaokul Öğrenci velilerinin Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Ortaokul öğrenci velilerinin güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyi hangi aralıktadır?
2. Öğrenci velilerinin cinsiyetinin güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyinde anlamlı farklılık var mıdır?
3. Öğrenci velilerinin sosyal ağ sitesine üye olma durumunun güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyinde anlamlı farklılık var mıdır?

4. Öğrenci velilerinin İnterneti kullanma amacının güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyinde anlamlı farklılık var mıdır?
5. Öğrenci velilerinin İnterneti günlük kullanma süresinin güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyinde anlamlı farklılık var mıdır?
6. Öğrenci velilerinin İnterneti kullanım geçmişlerinin güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyinde anlamlı farklılık var mıdır?
7. Öğrenci velilerinin akıllı telefon kullanma durumunun güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyinde anlamlı farklılık var mıdır?
8. Öğrenci velilerinin öğrenim durumunun güvenli İnternet kullanımı farkındalık düzeyinde anlamlı farklılık var mıdır?
9. Eğitsel Veri Madenciliği ile ortaya çıkan anlamlı örüntü ve kurallar nelerdir?

1.2. Sayıtlar

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin Güvenli İnternet Kullanımı anketine gerçek düşüncelerini yansıttıkları varsayılmıştır. Evrenden seçilen örneklemin evreni temsil ettiği ve veri toplama aracının kapsam geçerliliği açısından yeterli olduğu varsayılmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, ortaokul öğrenci velilerinin Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı belirlenmeye çalışıldığı için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, çok sayıda kişiden oluşan bir evrende, bir konuya ya da olaya ilişkin, katılımcıların görüşlerinin veya ilgi, beceri, tutum gibi özelliklerinin belirlendiği araştırma modelidir (Büyüköztürk vd., 2012). Ayrıca verilerden anlamlı örüntü ve kurallar çıkarılması amacıyla eğitsel veri madenciliği yöntemi kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu 2014-2015 eğitim öğretim yılında, Elazığ ilinde bulunmakta olan bir ortaokuldan elverişli örnekleme yöntemine göre seçilmiş olup, 210 veliden oluşmaktadır. Ancak anket cevapları incelendiğinde eksik ve hatalı veri girişi nedeniyle, analizler 115 veli üzerinden gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi için hazırlanan ders kitabında (Sangül, 2013) yer alan İnternet ve Bilişim Teknolojileri kullanım kuralları incelenmiştir. Bu kurallar dikkate alınarak öğrencilerin sahip olması gereken özellikler veliler açısından değerlendirilmiştir. İnternet ve Bilişim Teknolojileri kullanım kurallarından uyarlanarak, 28 maddeden oluşan "Güvenli İnternet Kullanımı Veli Farkındalığı" anketi araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Anket maddeleri velilerin İnternet ortamında çocuklarının karşılaşabileceği problemler, bilgi paylaşımı, kişisel mahremiyet ve İnterneti nasıl kullanması gerektiği gibi konulara odaklanmıştır. Anketin iç tutarlık katsayısı, Cronbach Alpha katsayısı ile hesaplanarak, 0.97 olarak bulunmuştur. Ayrıca "Kişisel Bilgi Formu" kullanılarak velilerin demografik bilgilerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen veriler veri çözümleme programından faydalanarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel ve ilişkisel analizler kullanılmıştır. Verilerin betimsel analizi için frekans, yüzde, ortalama, standart sapma; ilişkisel analizleri için ise bağımsız gruplarda t testi ve varyans analizleri gerçekleştirilmiştir. Veriler çözümlenirken eğitsel veri madenciliği yöntemlerinden birliktelik kuralı analizi de yapılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, ortaokul öğrenci velilerinin "Güvenli İnternet Kullanımı" anketine verdikleri yanıtlarla elde edilen analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

3.1. Ankete Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Demografik Bilgileri

Tablo 1

Ortaokul öğrenci velilerinin demografik bilgileri

Özellikler	Frekans (f)	Yüzde %
Cinsiyetiniz		
Bay	79	68,7
Bayan	36	31,3
Yaşınız		
20-30	0	0
30-40	52	45,2
40-50	57	49,6
50 ve üstü	6	5,2
Çocuk Sayısı		
2	108	93,9
3	7	6,1
Öğrenim Durumunuz		
İlköğretim	44	38,3
Lise	25	21,7
Önlisans/Lisans	32	27,8
Yüksek Lisans/Doktora	14	12,2
Çalıştığınız Kurum		
Devlet	43	37,4
Özel	31	27,0
Çalışmıyor	41	35,7
Sosyal Ağ Kullanımı		
Evet	48	41,7
Hayır	67	58,3
Akıllı Telefon Kullanımı		
Evet	68	59,1
Hayır	47	40,9
Toplam	115	100,0

Araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin demografik bilgileri incelendiğinde, katılımcılarının yarısından fazlasının (%68,7) bay ve yaklaşık yarısının (%49,6) 40-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcılarının büyük çoğunluğunun (%93,9) iki çocuğu bulunmaktadır. Katılımcıların öğrenim durumu değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, İlköğretim %38,3 (f=44), Lise %21,7 (f=25), Önlisans/Lisans %27,8 (f=32) ve Yüksek Lisans/Doktora %12,2 (f=14) olduğu görülmektedir.

3.2. Ankete Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Güvenli İnternet Kullanımı Anketi Sonuçları

Tablo 2

Güvenli internet kullanımı anketi maddeleri

Güvenli İnternet Kullanımı Anketi Maddeleri	\bar{X}	Cevap Aralığı
1. Çocuğumun özel güvenlik önlemleri alınmamış, kişisel bilgilerin yer aldığı bilgisayarla İnternete bağlanmasına izin vermem.	4,36	Kesinlikle katılıyorum
2. Çocuğumun İnternette sohbet ederken veya mesaj panosuna mesaj gönderirken kişisel bilgilerini (adı, soyadı, adresi, telefon numara, kredi kartı vb.) vermemesi gerektiği konusunda uyarırım.	4,69	Kesinlikle katılıyorum
3. Çocuğumun, İnternette kullandığı kullanıcı adı ya da parolasını kimseye söylememesi konusunda bilgi veririm.	4,40	Kesinlikle katılıyorum
4. Çocuğumun, ziyaret ettiği web sitelerinin Güvenlik Politikasını incelemesi gerektiğini söylerim.	4,29	Kesinlikle katılıyorum

5. Çocuğuma, ziyaret ettiği Web sitesinin istediği bilgileri hangi amaçla kullanacağı konusunda bilgi veririm.	4,47	Kesinlikle katılıyorum
6. Çocuğumu İnternette ziyaret ettiği web sitelerini bize söylemesi gerektiği konusunda uyarırım.	4,29	Kesinlikle katılıyorum
7. Çocuğuma, bir aktiviteye ya da oyuna katılabilmek için web sitesinin çok fazla kişisel bilgiye ihtiyaç duymadığı konusunda bilgi veririm.	4,36	Kesinlikle katılıyorum
8. Çocuğumu, bir aktivite ya da oyuna katılmak için gereğinden fazla bilgi vermesi gerekirse web sitesini terk etmesi gerektiği konusunda uyarırım.	4,21	Kesinlikle katılıyorum
9. Çocuğuma, İnternette bazı insanların kötü niyetli olabileceklerini söylerim.	4,60	Kesinlikle katılıyorum
10. Çocuğumu, İnternette tanıştığı kişileri bize söylemesi gerektiği konusunda uyarırım.	4,38	Kesinlikle katılıyorum
11. Çocuğuma, İnternette yeni tanıştığı kişilerden aldığı mesajları bize göstermesi gerektiğini söylerim.	3,90	Katılıyorum
12. Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım.	4,56	Kesinlikle katılıyorum
13. Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir formu doldurmaması gerektiğini söylerim.	4,11	Katılıyorum
14. Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir yarışmaya katılmaması gerektiği konusunda uyarırım.	4,06	Katılıyorum
15. Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesinin, verdiği bilgileri başkaları ile paylaşılmayacağı konusunda güvence vermesine özen göstermesi konusunda uyarırım.	4,21	Kesinlikle katılıyorum
16. Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.	4,54	Kesinlikle katılıyorum
17. Çocuğuma, İnternette hiçbir tartışmaya ya da kavgaya katılmaması gerektiği konusunda uyarırım.	4,46	Kesinlikle katılıyorum
18. Çocuğumla İnternette yabancı birileri tartışmaya ya da kavgaya yeltenirse, onlara cevap vermemesi gerektiğini söylerim.	4,43	Kesinlikle katılıyorum
19. Çocuğuma İnternette yabancı kişiler onunla tartışmaya ya da kavgaya yeltenirse bizi konudan haberdar etmesi gerektiği konusunda uyarırım.	4,48	Kesinlikle katılıyorum
20. Çocuğuma, İnternette gezinirken kendisinin veya bizim hoşlanmayacağımızı düşündüğü bir şeye rastlarsa oturumdan çıkması gerektiğini söylerim.	4,38	Kesinlikle katılıyorum
21. Çocuğuma, İnternetle ilgili konular hakkında hiçbir şeyi bizden saklamaması gerektiği konusunda bilgi veririm.	4,42	Kesinlikle katılıyorum
22. Çocuğuma, İnternette gezinirken yabancı kişiler ziyaret etmemesi gereken bir siteyi ziyaret etmesini önerirse bizi durumdan haberdar etmesi konusunda uyarırım.	4,33	Kesinlikle katılıyorum
23. Çocuğuma, biz yanında olmadan ve onaylamadan İnternette tanıştığı kimseyle buluşmaması gerektiğini söylerim.	4,53	Kesinlikle katılıyorum
24. Çocuğuma, İnternette Türkçeyi doğru ve düzgün kullanmaya dikkat etmesi gerektiği konusunda uyarırım.	4,18	Katılıyorum
25. Çocuğuma, İnternette argo kelimeler kullanmaması gerektiği konusunda bilgi veririm.	4,41	Kesinlikle katılıyorum
26. Çocuğuma, İnternette kurduğu cümlelerde nazik olması gerektiğini söylerim.	4,32	Kesinlikle katılıyorum
27. Çocuğuma, İnternette gezinirken şaka yapıyor olsa bile kimseyi korkutmaması ya da tehdit etmemesi gerektiği konusunda uyarırım.	4,33	Kesinlikle katılıyorum
28. Çocuğuma, bilgisayar ve İnterneti kullanma kurallarına uyması konusunda bizimle işbirliği içinde olması gerektiğini söylerim.	4,29	Kesinlikle katılıyorum

Güvenli İnternet Kullanım anketi maddeleri analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velileri anket maddelerine "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" aralığına denk gelen cevaplar vermişlerdir. "Çocuğumun İnternette sohbet ederken veya mesaj panosuna mesaj gönderirken kişisel bilgilerini (adı, soyadı, adresi, telefon numara, kredi kartı vb.) vermemesi gerektiği konusunda uyarırım" maddesine veliler çok yüksek

oranda (4,69) "Kesinlikle Katılıyorum" yanıtı verdikleri görülmektedir. Analiz sonuçları, velilerin öğrencilerin güvenli İnternet kullanımları konusunda farkındalık sahibi olduklarını göstermektedir.

3.3. Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının Öğrenci Velilerinin Cinsiyetine Göre Karşılaştırma Analizi

Ankete katılan ortaokul öğrenci velilerinin verileri incelendiğinde Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç cinsiyetin Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir.

3.4. Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının Öğrenci Velilerinin Sosyal Ağ Sitelerine Üye Olma Durumuna Göre Karşılaştırma Analizi

Tablo 3

Güvenli internet kullanımı farkındalığının öğrenci velilerinin sosyal ağ sitelerine üye olma durumuna göre farklılık analizi

Maddeler	Sosyal Ağ Kullanımı	N	\bar{X}	SS	t	p
Madde 5- Çocuğuma, ziyaret ettiği Web sitesinin istediği bilgileri hangi amaçla kullanacağı konusunda bilgi veririm.	Evet	48	4,7083	113	2,216	0,02
	Hayır	67	4,3134	111,240		
Madde 8- Çocuğumu, bir aktivite ya da oyuna katılmak için gereğinden fazla bilgi vermesi gerekirse web sitesini terk etmesi gerektiği konusunda uyarırım.	Evet	48	4,4167	113	2,120	0,03
	Hayır	67	4,0746	111,633		
Madde 16- Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.	Evet	48	4,7500	113	2,251	,026
	Hayır	67	4,4030	109,548		
Madde 18- Çocuğumla İnternette yabancı birileri tartışmaya ya da kavgaya yeltenirse, onlara cevap vermemesi gerektiğini söylerim	Evet	48	4,6875	113	3,072	,003
	Hayır	67	4,2537	111,833		
Madde 19- Çocuğuma İnternette yabancı kişiler onunla tartışmaya ya da kavgaya yeltenirse bizi konudan haberdar etmesi gerektiği konusunda uyarırım.	Evet	48	4,6458	113	2,074	,040
	Hayır	67	4,3731	112,372		
Madde 20- Çocuğuma, İnternette gezinirken kendisinin veya bizim hoşlanmayacağımızı düşündüğü bir şeye rastlarsa oturumdan çıkması gerektiğini söylerim.	Evet	48	4,5625	113	2,396	,018
	Hayır	67	4,2537	112,992		
Madde 26- Çocuğuma, İnternette kurduğu cümlelerde nazik olması gerektiğini söylerim.	Evet	48	4,5417	113	2,516	,013
	Hayır	67	4,1642	111,838		

Tablo 3'de yer alan maddeler sosyal ağ sitesine sahip olan öğrenci velilerinin lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Bu sonuç sosyal ağ kullanan bireyler; İnternet ortamında gizlilik, kişisel bilgi paylaşımı, İnternet ortamında karşılaşılan uygunsuz içeriklere karşı duyarlı olma ve İnternet kullanım kuralları ile daha fazla karşılaşmaktadırlar. Bu nedenle, bu maddelerin sosyal ağ kullanan veliler lehine anlamlı farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

3.5. Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının Öğrenci Velilerinin İnterneti Kullanma Amacının Göre Karşılaştırma Analizi

Analiz sonuçlarına göre İnterneti kullanma amacının ortaokul öğrenci velilerinin güvenli İnternet kullanım farkındalığına etkisi olmadığı görülmektedir. Bu sonuç İnterneti kullanma amacının, Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir.

3.6. Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının Öğrenci Velilerinin İnterneti Günlük Kullanma Süresine Göre Karşılaştırma Analizi

Tablo 4

Güvenli internet kullanımı farkındalığının öğrenci velilerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılık analizi

Madde	Grup	N	\bar{x}	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Madde 5- Çocuğuma, ziyaret ettiği Web sitesinin istediği bilgileri hangi amaçla kullanacağı konusunda bilgi veririm.	10 dakikadan az	49	4,46	1,17	Gruplar arası	13,65	4	3,41	4,12	,004
	10-30 dakika	20	4,00	1,28	Grupları içi	91,04	110	,82		
	30 dk-1 saat	16	4,75	,95	Toplam	104,69	114			
	1-3 saat	5	3,60	1,73						
	3 saatten fazla	25	4,88	,47						

"Çocuğuma, ziyaret ettiği Web sitesinin istediği bilgileri hangi amaçla kullanacağı konusunda bilgi veririm" maddesi İnterneti günlük kullanma süresine göre anlamlı farklılık göstermektedir ve bu farklılık İnterneti günlük "3 saatten fazla" kullanan ortaokul öğrenci velilerinin lehinedir. Anket maddesi incelendiğinde ziyaret edilen Web sitelerinin istediği bilgileri hangi amaçla kullanacağı ilgili olduğu görülmektedir. Ortaokul öğrenci velilerinin İnternet ortamında gün içerisinde uzun süre geçirmesi, İnternet ortamında kişisel bilgi paylaşımı konusunda daha dikkat ettikleri düşünülmektedir.

3.7. Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının Öğrenci Velilerinin İnterneti Kullanım Geçmişlerine Göre Karşılaştırma Analizi

Tablo 5

Güvenli internet kullanımı farkındalığının öğrenci velilerinin interneti kullanma yılına göre farklılık analizi

Madde	Grup	N	\bar{x}	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Madde 5- Çocuğuma, ziyaret ettiği Web sitesinin istediği bilgileri hangi amaçla kullanacağı konusunda bilgi veririm.	1 yıldan az	34	4,26	1,12	Gruplar arası	17,99	4	4,500	5,70	,000
	1-3 yıl	21	4,90	,30	Gruplar içi	86,69	110	,788		
	3 -5yıl	23	4,82	,38	Toplam	104,69	114			
	5-10 yıl	23	3,86	1,28						
	10 yıldan fazla	14	4,78	,42						
Madde 8- Çocuğumu, bir aktivite ya da oyuna katılmak için gereğinden fazla bilgi vermesi gerekirse web sitesini terk etmesi gerektiği konusunda uyarırım	1 yıldan az	115	4,47	,95	Gruplar arası	10,69	4	2,673	3,92	,005
	1-3 yıl	21	4,57	,67	Gruplar içi	74,87	110	,681		
	3 -5yıl	23	4,47	,59	Toplam	85,56	114			
	5-10 yıl	23	3,69	1,01						
	10 yıldan fazla	14	4,28	,72						
Madde 14- Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir yarışmaya katılmaması gerektiği konusunda uyarırım	1 yıldan az	34	4,05	1,25	Gruplar arası	14,80	4	3,702	2,48	,048
	1-3 yıl	21	4,04	1,43	Gruplar içi	163,76	110	1,489		
	3 -5yıl	23	4,60	,58	Toplam	178,57	114			
	5-10 yıl	23	3,47	1,44						
	10 yıldan fazla	14	4,14	1,16						
Madde 16- Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini	1 yıldan az	34	4,35	1,01	Gruplar arası	8,57	4	2,144	3,37	,012
	1-3 yıl	21	4,85	,35	Gruplar içi	69,91	110	,636		
	3 -5yıl	23	4,78	,42	Toplam	78,48	114			
	5-10 yıl	23	4,17	1,15						

vermemesi gerektiğini söylerim.	10 yıldan fazla	14	4,78	,42							
Madde 18- Çocuğumla İnternette yabancı birileri tartışmaya ya da kavgaya yeltenirse, onlara cevap vermemesi gerektiğini söylerim	1 yıldan az	115	4,54	,82	Gruplar arası	6,94	4	1,736			
	1-3 yıl	21	4,76	,53	Gruplar içi	61,31	110	,557	3,11	,018	
	3-5yıl	23	4,65	,57	Toplam	68,26	114				
	5-10 yıl	23	4,17	,83							
	10 yıldan fazla	14	4,57	,75							
Madde 19- Çocuğuma İnternette yabancı kişiler onunla tartışmaya ya da kavgaya yeltenirse bizi konudan haberdar etmesi gerektiği konusunda uyarırım.	10 yıldan az	34	4,35	,81	Gruplar arası	4,90	4	1,227			
	1-3 yıl	21	4,80	,40	Gruplar içi	51,82	110	,471	2,60	,040	
	3-5yıl	23	4,60	,49	Toplam	56,73	114				
	5-10 yıl	23	4,21	,85							
	10 yıldan fazla	14	4,57	,64							
Madde 20- Çocuğuma, İnternette gezinirken kendisinin veya bizim hoşlanmayacağımızı düşündüğü bir şeye rastlarsa oturumdan çıkması gerektiğini söylerim.	1 yıldan az	34	4,23	,78	Gruplar arası	5,07	4	1,268			
	1-3 yıl	21	4,71	,46	Gruplar içi	50,09	110	,455	2,78	,030	
	3-5yıl	23	4,43	,50	Toplam	55,16	114				
	5-10 yıl	23	4,13	,81							
	10 yıldan fazla	14	4,57	,64							
Madde 24- Çocuğuma, İnternette Türkçeyi doğru ve düzgün kullanmaya dikkat etmesi gerektiği konusunda uyarırım.	10 yıldan az	34	4,20	,76	Gruplar arası	6,19	4	1,548			
	1-3 yıl	21	4,28	,84	Gruplar içi	58,97	110	,536	2,88	,026	
	3-5yıl	23	4,39	,58	Toplam	65,16	114				
	5-10 yıl	23	3,73	,68							
	10 yıldan fazla	14	4,35	,74							
Madde 26- Çocuğuma, İnternette kurduğu cümlelerde nazik olması gerektiğini söylerim.	1 yıldan az	34	4,20	,88	Gruplar arası	11,80	4	2,951			
	1-3 yıl	21	4,61	,66	Gruplar içi	63,29	110	,575	5,12	,001	
	3-5yıl	23	4,56	,58	Toplam	75,09	114				
	5-10 yıl	23	3,78	,85							
	10 yıldan fazla	14	4,64	,63							

Güvenli İnternet Kullanımı anketinin Tablo 5'de yer alan maddeleri İnterneti kullanım yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Analiz sonuçları incelendiğinde İnterneti 1 yıldan fazla kullanan velilerin lehine anlamlı farklılığın belirlendiği görülmektedir.

3.8. Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının Akıllı Telefon Kullanma Durumuna Göre Karşılaştırma Analizi

Ankete katılan ortaokul öğrenci velilerinin verileri incelendiğinde Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı akıllı telefona sahip olma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç akıllı telefona sahip olma durumunun Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir. İnternete erişim imkanlarının giderek artması (bilgisayar, tablet vb.) ve İnternete erişimin akıllı telefonlarla sınırlı olmaması Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı akıllı telefona sahip olma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

3.9. Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığının Öğrenci Velilerinin Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırma Analizi

Analiz sonuçlarına göre velilerin öğrenim durumlarının güvenli İnternet farkındalığına etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin öğrenim durumlarının, güvenli İnternet kullanımı farkındalığı üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir. İnternet teknolojilerinin hayatın her alanında kullanılması ve her kesimden insana hitap etmesinin güvenli İnternet kullanımı farkındalığının öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

3.10. Eğitsel Veri Madenciliği İle Ortaya Çıkan Anlamlı Örüntü ve Kurallar

Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı anket verilerine eğitsel veri madenciliği yöntemlerinden birliktelik kuralı analizi yapılarak elde edilen anlamlı örüntü ve kurallar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Birliktelik kuralı ile ortaya çıkan bazı anlamlı örüntü ve kurallar

– 41: 3.2-31.5----->26.5- confidence= yüzde100.00
– 95: 14.1-30.5----->3.2-26.5- confidence= yüzde 97.18
– 110: 3.2-23.5-30.5---->26.5- confidence= yüzde100.00
– 113: 3.2-26.5-32.5---->30.5- confidence= yüzde100.00
– 121: 14.1-16.5-30.5--->26.5- confidence= yüzde100.00
– 126: 16.5-23.5-30.5--->26.5- confidence= yüzde100.00
– 133: 23.5-30.5-37.5--->26.5- confidence= yüzde100.00
– 41: 3.2-31.5----->26.5- confidence= yüzde100.00

Farklı destek ve güven değerleri için elde edilen birliktelik kurallarından, anlamlı olan bazı kurallar Tablo 6'da yer almaktadır. Bu kurallardan;

- 41. Kural iki tane çocuğu olan ve “Çocuğuma, İnternette hiçbir tartışmaya ya da kavgaya katılmaması gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren velilerin %100’ü “Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine de “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir.
- 95. kural, çocuğun kendisine ait odası var ise ve “Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.”maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren velilerin %97.18’i iki çocuğa sahip ve “Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir.
- 110. kural, iki çocuğa sahip olan, “ Çocuğuma, İnternette bazı insanların kötü niyetli olabileceklerini söylerim.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtı veren ve “Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.” maddesine de “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren velilerin %100’ü “Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir.
- 113. Kural, iki çocuğa sahip olan, “Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren ve “Çocuğumla İnternette yabancı birileri tartışmaya ya da kavgaya yeltenirse, onlara cevap vermemesi gerektiğini söylerim.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren velilerin %100’ü “Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.”maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir.
- 121. Kural, çocuğun kendisine ait odası var ise, “Çocuğumun İnternette sohbet ederken veya mesaj panosuna mesaj gönderirken kişisel bilgilerini (adı, soyadı, adresi, telefon numara, kredi kartı vb.) vermemesi gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren ve “Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.”maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren velilerin %100’ü “Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir.
- 126. Kural, “Çocuğumun İnternette sohbet ederken veya mesaj panosuna mesaj gönderirken kişisel bilgilerini (adı, soyadı, adresi, telefon numara, kredi kartı vb.) vermemesi gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren, “Çocuğuma, İnternette bazı insanların kötü niyetli olabileceklerini söylerim.” Maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren ve “Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.”maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren velilerin %100’ü “Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir.
- 133. Kural, “Çocuğuma, İnternette bazı insanların kötü niyetli olabileceklerini söylerim.” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını veren, “Çocuğuma, ziyaret ettiği web sitesi gizlilik güvencesi vermiyorsa hiçbir şekilde kişisel bilgilerini vermemesi gerektiğini söylerim.” maddesine “Kesinlikle

Katılıyorum” cevabın veren ve “Çocuğuma, biz yanında olmadan ve onaylamadan İnternette tanıştığı kimseyle buluşmaması gerektiğini söylerim” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabın veren velilerin %100’ü “Çocuğuma, bize sormadan İnternet aracılığıyla hiçbir şey satın almaması gerektiği konusunda uyarırım .” maddesine “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir.

4. Sonuç

Çocukların İnternete erişim imkanlarının ve İnternet kullanma oranlarının her geçen gün artması beklenmektedir (Demirel, Yörük ve Özkan, 2013) . Bu gelişmelere paralel olarak İnternet ortamında karşılaşılan riskler de artmaktadır. İnternet ortamının olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla kamu kurumlarının, okulların ve ebeveynlerin, çocukları İnternet ortamındaki risklere karşı uyarmaları ve önlem almaları gerekmektedir. Bu çalışmada ortaokul öğrenci velilerinin güvenli İnternet kullanımı farkındalığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen "Güvenli İnternet Kullanımı" anketi Elazığ ilinde yer alan bir ortaokulda öğrencisi bulunan 115 öğrenci velisine uygulanmıştır.

Katılımcıların demografik bilgileri incelendiğinde %68,7'sinin bay, %49,6 'sının 40-50 yaş aralığında ve büyük çoğunluğunun iki çocuğu olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre ortaokul öğrenci velileri "Güvenli İnternet Kullanımı" anketine “Katılıyorum” ve "Kesinlikle Katılıyorum" aralığına denk gelen cevaplar vermişlerdir. Canbek ve Sağıroğlu (2007) yaptıkları çalışmada ebeveynlerin bilgisayar teknolojilerine uzak olmaları nedeniyle çocukların ve gençlerin Bilgisayar ve İnternet güvenliği konularına uzak olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tekerek ve Mart (2010)'da öğrenci velilerinin İnternet ortamındaki tehlikeleri bilmedikleri ve bu nedenle etkili önlemler almadıklarını belirtmişlerdir. Demirel, Yörük ve Özkan, (2013) ise ailelerin güvenli İnternet hizmetini desteklediğini ve bilgi sahibi olduğunu fakat bu hizmetten yararlanma konusunda çok istekli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak günümüzde, İnternet, bilgisayar, akıllı telefon, tablet gibi teknolojik araçlar gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak öğrenci velilerinin anket maddelerine "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" aralığına gelen cevaplar verdiği düşünülmekte ve katılımcıların güvenli İnternet kullanımı hakkında farkındalık sahibi olduklarını göstermektedir. Kaşıkçı, Çağıltay, Karakuş, Kurşun ve Ogan'ın 2014 yılında gerçekleştirdikleri çalışma araştırma sonucunu desteklemektedir. Kaşıkçı ve arkadaşları (2014) velilerin %72'den fazlasının İnternette karşılaşılabilecek rahatsız edici durumlarda çocuklarına yardım edebileceklerini, velilerin %60'nın çocuklarına güvenli İnternet hakkında bilgi verdikleri ve %56'sı İnternet ortamında çocuklarına yardım ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Aynı çalışmada, veliler çocuklarına; zararlı web siteler hakkında bilgi verdiklerini, İnternet ortamında uyulması gereken kurallardan bahsettikleri ve İnternet ortamında yaşanacak sıkıntılı durumlarda nasıl davranılması gerektiğini çocuklarına anlattıkları sonucuna ulaşmışlardır (Kaşıkçı ve arkadaşları, 2014).

Çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerin fazla olması nedeni ile aileler güvenli İnternet hakkında daha fazla bilinçlendirmek amacıyla belediyeler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları ailelere eğitimler düzenlemeli, velilerin bilişim okuryazarlık düzeyleri artırılmalıdır.

Ziyaret edilen Web sitelerinin istediği bilgileri hangi amaçla kullanacağı, İnternet ortamında kişisel bilgilerin verilmemesi ve İnternet ortamında tanışılan yabancı kişilerle ilgili olan maddeler günlük İnternet kullanım süresine ve İnterneti kullanma yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıca kişisel bilgilerin paylaşılması, İnternet ortamında meydana gelen tartışmalar, uygunsuz içerikler ve İnternet kullanım kuralları gibi maddeler Sosyal ağ sitesine üye olan öğrenci velilerin lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Demirel, Yörük ve Özkan, (2013), 1-8. Sınıf düzeyinde öğrencisi bulunan öğrenci velileriyle gerçekleştirdikleri çalışmada veliler, çocuklarının bazı sitelere girmesini yasakladığı, İnternet ortamında geçirdikleri zamanı sınırladığı, İnternette tanıştığı kişilere kişisel bilgilerini vermemesi hakkında uyardığı, İnternet ortamında karşılaşılan sorunlar hakkında kendilerine bilgilendirilmesi hakkında çocuklarına kurallar koydukları sonucuna ulaşmıştır. Ersoy ve Yaşar (2003) ise öğrencilerin gözüyle ailelerinin koydukları İnternet kullanma kurallarından bahsetmektedir. Araştırma sonucunda öğrenciler ailelerinin süre kısıtlaması, bazı sitelere girmeme, tanımadığı kişilerle iletişime geçmemesi gibi konularda kurallar koyduklarını belirtmektedirler. Literatürde yer alan araştırma sonuçları ile bu araştırma sonucunda elde edilen bulguların paralellik gösterdiği görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre cinsiyetin Güvenli İnternet Kullanımı Farkındalığı üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Wang, Bianchi ve Raley (2005) gerçekleştirdikleri çalışmada babaların; Valcke ve arkadaşları (2010) ise annelerin çocukların güvenli İnternet kullanımı için daha fazla destek verdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Karşılaştırma analiz sonuçlarına göre ortaokul öğrenci velilerinin öğrenim durumlarının Güvenli İnternet Kullanım farkındalığı üzerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Valcke ve arkadaşları (2010) üniversite mezunu ailelerin çocuklarının güvenli İnternet kullanımda daha etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ancak teknolojinin hayatın her alanında ve her kesiminden insana hitap etmesinden dolayı ortaokul öğrenci velilerinin öğrenim durumlarının ve cinsiyetin Güvenli İnternet Kullanım farkındalığı üzerinde etkisi olmadığı düşünülmektedir.

Ortaokul öğrenci velilerinin akıllı telefona sahip olma durumlarının güvenli İnternet Kullanım farkındalığına etkisi olmadığı analiz sonuçlarına göre belirlenmiştir. İnternete erişimin sadece akıllı telefonla sınırlı olmamasının bu sonuçta etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca İnterneti kullanma amacının ortaokul öğrenci

velilerinin Güvenli İnternet Kullanım farkındalığına etkisi incelendiğinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Eğitsel veri madenciliği yöntemlerinden biri olan birliktelik kuralı analiz sonuçlarına göre, veliler çocuklarının kişisel bilgilerini vermemeleri, İnternette alışveriş yapmamaları, İnternet ortamında herhangi bir tartışma/kavgaya katılmamaları, İnternette kötü niyetli kişilerin olabileceği konularında daha fazla farkındalık sahibi oldukları görülmüştür.

Bu çalışma Elazığ ilinde bulunan bir ortaokul öğrenci velileriyle sınırlı kalmıştır. Gelecek çalışmada daha fazla kişiye ulaşılabilir ve diğer eğitim kademelerinde öğrencileri bulunan öğrenci velilerinden veriler alınabilir. Ayrıca ilk, orta ve lisede öğrenim gören öğrencilerin de güvenli İnternet farkındalığı araştırılabilir.

Secondary School Students' Parents' Safe Internet Usage Awareness

Extended Abstract

The developments in computer and Internet technologies caused a usage of the computer and the Internet in every aspect of life. Much as the Internet has positive effects, it shouldn't be forgotten nor ignored that Internet environment may have negative effects, too. Due to the risks at the Internet environment, public institutions, schools, teachers and especially parents should warn the children about these risks and the necessary precautions should be taken in order to prevent users from those risks. In this study, it's aimed to determine the safe Internet usage awareness of secondary school students' parents. In the light of that purpose, the researchers, using the lesson book (Sangül, 2013) which was designed for the information technologies and software lesson, created the "Safe Internet Usage and Parent Awareness" survey which consists of 28 matters. In addition, it's aimed to obtain information from the parents by using a "personal information sheet". The internal consistency coefficient of the survey, which was calculated by using Cronbach Alpha Coefficient, was found to be 0,97.

The data consist of 210 randomly chosen parents in a secondary school in Elazığ in 2014-2015 education periods. While this was the case, after a thorough inspection of the surveys, the analysis was made on 115 parents, due to the missing or faulty data entry. In the data analysis, association rule, which is one of the descriptive and relational browsing and educational data mining method, was used. In the analysis of the survey matters, it was found out that the parents gave answers in the ranges that are equivalents of "I agree" and "I definitely agree", which suggests that the parents are conscious about their children's safe Internet usage.

The matters about the way of the data usage that was requested by the visited web pages, not sharing personal information on the Internet environment and the stranger people who are met on the Internet, showed meaningful differences in accordance with Internet usage duration and Internet usage period. In addition, sharing personal information, arguments in the Internet environment, inappropriate content and Internet usage rules, showed meaningful differences in support of the parents of social networking websites user students. According to the comparison results, it was found out that the education level of the secondary school students' parents has no effect on the safe Internet usage awareness. Due to the fact that the technology is applied in every aspect of life and to every person from every walk of life, it's thought that the education level of secondary school student parents has no effect on safe Internet usage awareness.

It's determined that the ownership of smart phones by the secondary school parents has no effect on safe Internet usage awareness according to the analysis. The fact that Internet access is not limited by the smart phones only, it's believed to be in effect on that result. It was also found out that there's no meaningful difference in the analysis of the Internet usage purpose's effect on secondary school students' parents' safe Internet usage awareness.

According to the results of associating rule analysis, which is an educational data mining method, it's pointed out that the parents have more awareness about topics like not sharing personal information, not shopping on the Internet, not getting involved in arguments/fights on Internet environment and there may be people with bad intentions on the Internet.

This study was restricted to secondary school students' parents' in Elazığ. In further studies more people can be involved and the data can be gathered from parents who have students in other education levels. Additionally, the safe Internet usage awareness of students from primary, secondary and high school students can be researched.

Kaynaklar

- Baaij, E. (2012). *Safe Internet Use*. Master Thesis. Philosophy of Science, Technology and Society. Science and Technology Studies. http://essay.utwente.nl/63323/1/Baaij%2C_Erik_-_S0008958_-_Master_Thesis.pdf (Erişim Tarihi:Haziran 2016).
- Bacon, M., Blood, L., Ault, M., & Adams, D. (2008). 4Kids.org: Topical, Searchable, and Safe Internet-Based Resource for Children and Youth. *Education Libraries*, 31(1), 46-50.
- Baran, E. (2013). Öğretim Teknolojilerinde Yeni Eğilimler ve Yaklaşımlar. (Ed: Çağıltay, K. ve Göktaş, Y.), *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri: Teoriler, Araştırmalar, Eğilimler*.Ankara.
- Bayzan, Ş. (2011). Dünyada İnternetin Güvenli Kullanımına Yönelik Uygulama Örnekleri ve Türkiye'de Bilinçlendirme Faaliyetlerinin İncelenmesi ve Türkiye İçin Öneriler. *İletişim Uzmanlığı Tezi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu*, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (12.baskı)*. Ankara Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2015). <http://www.btk.gov.tr/tr-TR/Anasayfa>. (Erişim Tarihi: Mart 2015)
- Canbek, G., & Sağıroğlu, Ş. (2007). Çocukların ve gençlerin bilgisayar ve internet güvenliği. *Gazi Üniversitesi Politeknik Dergisi*, 10(1).
- Cranmer, S., Selwyn, N., & Potter, J. (2009). Exploring primary pupils' experiences and understandings of 'e-safety'. *Education and Information Technologies*, 14(2), 127-142.
- Çelen, F. K., Çelik, A., & Seferoğlu, S. S. (2011). Çocukların internet kullanımları ve onları bekleyen çevrim-içi riskler. *XIII. Akademik Bilişim Konferansı (AB11). İnönü Üniversitesi, Malatya*, 2, 4.
- Demirel, M., Yörük, M., ve Özkan, O. (2013). Çocuklar İçin Güvenli İnternet: Güvenli İnternet Hizmeti ve Ebeveyn Görüşleri Üzerine Bir Araştırma-Safe Internet For Children: A Study on Safe Internet Service and Parental Views. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 54-68.
- Ersoy, A., & Yaşar, Ş. (2003). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Durumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4).
- Federal Communications Commission. (2011). https://apps.fcc.gov/edocs_public/attachmatch/FCC-11-125A1.pdf (Erişim Tarihi:19.06.2016)
- Gülbahar, Y., & Ilgaz, H. (2014). Premise Of Learning Analytics For Educational Context: Through Concept To Practice. *International Journal Of Informatics Technologies*, 7(3), 20.
- Gürsoy, U. T. Ş. (2009). *Veri Madenciliği ve Bilgi Keşfi*. Pegem Akademi.
- Kaşıkçı, D. N., Çağıltay, K., Karakuş, T., Kurşun, E., & Ogan, C. (2014). Türkiye ve Avrupa'daki Çocukların İnternet Alışkanlıkları Ve Güvenli İnternet Kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39(171).
- Küçük, S., Yılmaz, R.M, Aydemir, M., Baydaş, Ö., Göktaş, Y. (2013). Öğretim Teknolojileri Araştırmalarındaki Yöntemsel Eğilimler, (Ed: Çağıltay, K. ve Göktaş, Y.), *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri: Teorikler, Araştırmalar, Eğilimler*. Ankara.
- Mert, M., Bülbül, H. İ., & Sağıroğlu, Ş. (2012). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Güvenli İnternet Kullanımı. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 5(4), 1-12.
- Lenhart, A., Madden, M. and Rainie, L. (2006). Teens and the Internet: Findings submitted to the House Subcommittee on Telecommunications and the Internet. *Pew Internet & American Life Project*, 11.
- Lenhart, A., Purcell, K., Smith, A., & Zickuhr, K. (2010). Social Media & Mobile Internet Use among Teens and Young Adults. *Millennials. Pew Internet & American Life Project*.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2010). Risks and safety on the internet. *LSE, London: EU Kids Online*.
- Milani, L., Osualdella, D., & Di Blasio, P. (2009). Quality of interpersonal relationships and problematic Internet use in adolescence. *CyberPsychology & Behavior*, 12(6), 681-684.
- Orhan, F., & Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26).
- Özkan, Y. (2008). *Veri Madenciliği Yöntemleri*. Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Recalde-Viana, M., Sádaba-Chalezquer, C., & Gutiérrez-García, E. (2015). Telecommunications Industry Contributions to Child Online Protection/Aportaciones del sector de telecomunicaciones a la protección en línea del menor. *Comunicar*, 23(45), 179.
- Rosen, L.D., Cheever, N.A. & Carrier, L.M. (2008). The association of parenting style and child age with parental limit setting and adolescent MySpace behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 459-471
- Self-regulation for a Better Internet for Kids. 2015. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/self-regulation-better-internet-kids#Article>. (Erişim Tarihi: Haziran 2016)
- Tekerek, M. & Mart İ., (2010). Behavioral Computer and Web Security Awareness for K8 Level, *4th Information Security and Cryptology Conference Proceeding Book*, pp: 254-258.

- Tercan, İ., Sakarya, S., & Çoklar, A. N. (2012). Çocukların Gözüyle Onların İnternet Kullanım Profilleri Ve Ailelerin Getirdiği Sınırlamalar: Anamur İlçe Örneği. *NWSA: Education Sciences*, 7(1), 305-312.
- Sangül, M. (2013). "Bilişim Teknolojileri ve Yazılım". http://mebk12.meb.gov.tr/meb_ys_dosyalar/34/03/733361/dosyalar/2014_11/13101440_5.snflardersnotlar.pdf. (Erişim Tarihi: Mart 2015).
- Toraman, M. (2013). *İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ
- TÜİK, (2015). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*. Ankara: TÜİK. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16198> (Erişim Tarihi: Mayıs 2015).
- UK Safer Internet Center. (2014). <http://www.saferinternet.org.uk/> (Erişim Tarihi: Haziran 2016)
- Valcke, M., Bonte, S., De Wever, B., & Rots, I. (2010). Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Computers & Education*, 55(2), 454-464.
- Valkenburg, P. M., & Soeters, K. E. (2001). Children's Positive and Negative Experiences With the Internet An Exploratory Survey. *Communication Research*, 28(5), 652-675.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseski, H. İ., & Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir ili örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research*, 4(1).
- Wang, R., Bianchi, S. M., & Raley, S. B. (2005). Teenagers' Internet use and family rules: A research note. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1249-1258.